

Jan Borowiec*

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA I SPOŁECZNA UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007–2013

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie zmian w spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej w latach 2007–2013 na tle jej uwarunkowań makroekonomicznych związanych z kryzysem gospodarczym i społecznym, a także ocena tych zmian z punktu widzenia głównego celu polityki spójności. Wskaźnikiem spójności gospodarczej jest indeks PKB *per capita*, wyrażony standardem siły nabywczej w % średniej unijnej, natomiast wskaźnikiem spójności społecznej – wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wyłączeniem społecznym. W badaniach zastosowano statystykę opisową, analizę dynamiki zjawisk i analizę korelacji. Z przeprowadzonych badań wynika, że w tym okresie nastąpiła poprawa spójności społecznej i gospodarczej UE, która wynikała zarówno z procesów umiarkowanego wzrostu gospodarczego w krajach słabiej rozwiniętych, jak i z kryzysu gospodarczego oraz finansowego.

Słowa kluczowe: konwergencja, spójność gospodarcza i społeczna, Unia Europejska

Wprowadzenie

Polityka spójności Unii Europejskiej w latach 2007–2013 była prowadzona w specyficznych warunkach makroekonomicznych, wynikających z największego po drugiej wojnie światowej kryzysu gospodarczego i finansowego.

* Adres e-mail: jan.borowiec@ue.wroc.pl.

Celem artykułu jest przedstawienie zmian w spójności gospodarczej i społecznej UE, a także ich ocena z punktu widzenia głównego celu polityki spójności. Wskaźnikiem spójności gospodarczej jest indeks produktu krajowego brutto *per capita*, wyrażony standardem siły nabywczej (w % średniej unijnej), natomiast wskaźnikiem spójności społecznej – ludność zagrożona ubóstwem lub wyłączeniem społecznym (w % ludności ogółem). W badaniach zastosowano statystykę opisową, analizę dynamiki zjawisk i analizę korelacji. Źródłem danych jest Eurostat.

1. Wzrost gospodarczy i konwergencja realna

Wzrost gospodarczy jest głównym czynnikiem konwergencji poziomów rozwoju gospodarczego. Przedmiotem analizy są: zmiany realnego produktu krajowego brutto (PKB) w zależności od faz cyklu koniunkturalnego, dynamika wzrostu gospodarczego oraz zmiany w poziomie PKB *per capita* w latach 2007–2013. Jej podstawą empiryczną są dane zamieszczone w tabeli 1. W celu zapewnienia większej przejrzystości analizy, państwa członkowskie zostały sklasyfikowane według malejącego poziomu produktu krajowego brutto *per capita* w 2013 roku. Ponadto wyodrębniono trzy grupy krajów: lepiej rozwinięte, pośrednie i słabiej rozwinięte. W pierwszej grupie PKB *per capita* według standardu siły nabywczej (SSN) wynosi powyżej 90% średniej unijnej, w drugiej – w granicach 75–90%, w trzeciej – poniżej 75%.

Kryzys gospodarczy i finansowy spowodował, że w latach 2007–2013 nie wystąpił wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej. Makroekonomiczne skutki kryzysu w państwach członkowskich były jednak bardzo zróżnicowane. Klasyyczna recesja, trwająca przez co najmniej dwa następujące po sobie kwartały, nie pojawiła się w Polsce i na Słowacji. W pozostałych krajach realny PKB obniżył się podczas recesji od 4,2% do 29,9% PKB w 2005 roku. Wzrost realnego PKB w czasie ożywienia gospodarczego nawet nie zrekompensował jego spadku podczas recesji w większości państw członkowskich. W rezultacie obniżył się ich poziom PKB *per capita*, w tym najbardziej w Grecji, Irlandii, Hiszpanii, na Cyprze i we Włoszech. Spadek jego poziomu wystąpił także w dwóch słabiej rozwiniętych krajach: na Węgrzech i w Chorwacji. W pozostałych krajach tej grupy poziom PKB zwiększył się od 4,6% w Estonii do 27,1% w Pol-

sce. Wzrost tego wskaźnika na Litwie i Łotwie oraz w Bułgarii i Rumunii wynikał częściowo ze znaczącego spadku liczby ich ludności¹.

Tabela 1. Wzrost gospodarczy i zmiany PKB *per capita* w latach 2007–2013

Wyszczególnienie	Zmiany rocznego PKB w latach 2007–2013 w fazach cyklu (w % PKB w 2005 roku)		Roczne zmiany PKB <i>per capita</i> w %	Indeks PKB <i>per capita</i> (2006 = 100)	Indeks PKB <i>per capita</i> (SSN, UE28 = 100)	
	recesja	ekspansja	2007–2013	2013	2006	2013
1	2	3	4	5	6	7
UE28	-7,3	8,3	0,0	100,2	100	100
<i>Kraje lepiej rozwinięte</i>						
Luksemburg	-10,6	15,0	-1,0	92,8	270	264
Austria	-5,6	10,4	0,7	104,7	126	129
Niderlandy	-8,4	7,7	-0,1	99,5	131	127
Szwecja	-8,4	17,6	0,5	103,8	123	127
Irlandia	-10,7	7,5	-1,4	90,0	145	126
Dania	-9,5	6,5	-0,8	96,4	124	125
Niemcy	-7,7	14,9	0,8	108,0	115	124
Belgia	-5,2	9,2	0,0	99,9	118	119
Finlandia	-14,8	11,2	-0,4	97,1	114	112
Francja	-4,2	7,2	-0,1	99,2	108	108
Zjednoczone Królestwo	-8,3	9,6	-0,5	96,5	122	106
Włochy	-12,2	3,4	-1,5	89,8	105	98
Hiszpania	-8,8	4,4	-0,9	93,5	105	95
średnia ważona	:	:	-0,2	98,6	114	111
<i>Kraje pośrednie</i>						
Malta	-9,1	23,4	1,5	110,3	79	87
Cypr	-15,2	9,7	-1,9	86,9	93	86
Słowenia	-16,5	12,4	-0,4	97,5	88	83
Czechy	-9,7	14,1	0,6	104,0	80	80
Słowacja	0,0	20,6	3,2	122,2	63	76
Portugalia	-9,0	4,4	-0,5	96,4	79	75
Grecja	-25,8	3,7	-2,9	82,4	92	75
średnia ważona	:	:	-0,4	98,0	81	77
<i>Kraje słabiej rozwinięte</i>						
Litwa	-19,7	27,4	3,3	122,8	62	74
Estonia	-25,1	21,2	0,7	104,6	66	72
Polska	0,0	28,6	3,9	127,1	52	68
Węgry	-11,3	9,3	0,3	97,8	63	67
Łotwa	-29,9	23,5	1,5	110,4	53	67
Chorwacja	-14,5	3,9	-0,6	95,6	60	61
Rumunia	-9,4	22,6	2,7	114,4	39	54
Bułgaria	-10,4	18,4	2,5	117,3	38	47
średnia ważona	:	:	2,6	116,6	50	63

¹ W latach 2007–2013 liczba ludności w tych krajach zmniejszyła się o 5,6% w Bułgarii, o 9,2% na Łotwie, o 9,5% na Litwie i o 5,7% w Rumunii. Źródło: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00001> (19.09.2014).

1	2	3	4	5	6	7
<i>Kraje UE (bez Luksemburga)</i>						
Dyspersja PKB <i>per capita</i> (SSN, UE28 = 100)	:	:	:	:	20,7	17,6

Legenda: Dyspersja PKB *per capita* (SSN, UE28 = 100) – suma różnic między PKB *per capita* państw członkowskich a średnią unijną, ważona udziałem ludności danego państwa członkowskiego w ludności UE28. Zmiany realnego PKB podczas recesji i ekspansji gospodarczej zostały określone na podstawie zmian kwartalnego PKB, z wyjątkiem Irlandii, Grecji, Portugalii i Rumunii. Średnia indeksów PKB *per capita* jest średnią arytmetyczną ważoną. Wagami są udziały ludności danego państwa członkowskiego w liczbie ludności odpowiedniej grupy krajów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/print.do?print=true> (19.09.2014);
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=name_aux_gph&lang=en (19.09.2014);
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114> (19.09.2014);
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00001> (19.09.2014);
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsdc100> (19.09.2014).

Z porównania poziomów PKB *per capita* (SSN, UE28 = 100) w 2006 i 2013 roku wynika, że w latach 2007–2013 nastąpiła pewna poprawa spójności gospodarczej w Unii Europejskiej. Różnice w jego poziomach między państwami członkowskimi zmniejszyły się średnio o 3,1% PKB *per capita* UE28. Na występowanie procesów konwergencji realnej wskazuje także istnienie ujemnej korelacji między tempem wzrostu realnego PKB *per capita* a jego wyjściowym poziomem (w 2006 roku). Współczynnik korelacji między tymi zmiennymi wyniósł $-0,51$ ($-0,61$ bez Luksemburga)².

Procesy konwergencji realnej wystąpiły wyłącznie w krajach słabiej rozwiniętych. Poziom PKB *per capita* w SSN w % średniej unijnej zwiększył się w tych krajach średnio o 13 pkt proc. PKB *per capita* UE28. W krajach pośrednich nawet obniżył się jego poziom, w dodatku bardziej niż w krajach lepiej rozwiniętych. Konwergencji realnej w krajach słabiej rozwiniętych towarzyszyła więc jej dywergencja w krajach pośrednich.

² Obliczenia własne na podstawie danych tabeli 1.

2. Regionalny wymiar spójności gospodarczej

W tabeli 2 zestawiono wyniki przeprowadzonych badań dotyczących procesów konwergencji i dywergencji regionalnej w latach 2007–2011. Tak jak w przypadku klasyfikacji państw członkowskich, wyodrębniono trzy rodzaje regionów: lepiej rozwinięte, pośrednie i słabiej rozwinięte. Podstawą klasyfikacji jest początkowy poziom regionalnego PKB *per capita*. Zasady grupowania regionów są takie same, jak w przypadku państw członkowskich.

Tabela 2. Procesy konwergencji i dywergencji regionalnej w UE

Wyszczególnienie	Mediana zmian indeksu PKB <i>per capita</i> (SSN, UE28 = 100) w latach 2007–2011			Dyspersja PKB <i>per capita</i> w regionach NUTS 2	
	Regiony lepiej rozwinięte	Regiony pośrednie	Regiony słabiej rozwinięte	2006	2011
<i>Kraje lepiej rozwinięte</i>	0,0	3,0	-3,0	:	:
Luksemburg	-4,0	:	:	:	:
Austria	4,0	3,0	:	15,8	14,7
Niderlandy	-0,5	:	:	11,2	11,0
Szwecja	2,0	:	:	15,1	16,7
Irlandia	-17,0	:	:	15,0	18,0
Dania	1,5	-2,0	:	15,3	17,2
Niemcy	8,0	7,5	:	17,7	16,2
Belgia	2,0	2,5	:	24,7	23,5
Finlandia	1,0	:	:	18,8	18,5
Francja	-3,0	-3,0	2,0	20,0	24,3
Zjednoczone Królestwo	-14,0	-17,0	:	23,7	27,2
Włochy	-5,0	-2,0	-3,0	23,1	23,3
Hiszpania	-6,0	-10,0	-5,0	18,0	19,0
<i>Kraje pośrednie</i>	-4,0	-9,0	-3,0	:	:
Malta	:	7,0	:	:	:
Cypr	1,0	:	:	:	:
Słowenia	-6,0	:	-1,0	19,2	17,4
Czechy	2,0	:	0,0	25,5	26,2
Słowacja	38,0	:	9,0	29,9	32,8
Portugalia	-5,0	-9,0	-2,5	23,8	22,6
Grecja	-16,0	-12,0	-12,0	22,0	25,4
<i>Kraje słabiej rozwinięte</i>	24,0	18,8	7,0	:	:
Litwa	:	:	10,0	:	:
Estonia	:	:	3,0	:	:
Polska	:	24,0	10,0	19,7	22,0
Węgry	7,0	:	2,0	36,7	38,3
Łotwa	:	:	7,0	:	:
Chorwacja	:	:	3,0	2,2	2,5
Rumunia	:	35,0	7,0	28,5	34,2
Bułgaria	:	18,0	3,0	31,3	45,5
<i>Kraje UE28</i>	-2,0	-2,0	3,5	:	:

Legenda: Współczynnik dyspersji – suma różnic w poziomach PKB *per capita* między regionami NUTS 2 a średnią krajową, ważona udziałami ludności poszczególnych regionów w liczbie ludności danego państwa

członkowskiego. Komórki cieniowane: kolor jasnoszary – zmiany indeksu PKB *per capita* lub współczynnika dyspersji PKB *per capita* w regionach NUTS 2 sprzyjające dywergencji regionalnej; kolor ciemnoszary – zmiany indeksu PKB *per capita* lub współczynnika dyspersji PKB *per capita* w regionach NUTS 2 sprzyjające konwergencji regionalnej na poziomie Unii lub państw członkowskich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nuishow.do?dataset=demo_r_d2jan&lang=en (19.09.2014);
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nuil/show.do?dataset=name_r_e0digdp&lang=en (19.09.2014);
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode= tgs00006> (19.09.2014).

Przedmiotem badań jest zarówno konwergencja beta, jak i konwergencja sigma. Konwergencja beta dotyczy zmniejszania dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów i stopnia zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych w Unii Europejskiej. Za jej miarę uznaje się ujemną korelację między tempem wzrostu PKB *per capita* a jego początkowym poziomem³. Ponieważ w bazie danych regionalnych Eurostatu są poważne luki w szeregach czasowych tempa wzrostu wartości dodanej w regionach NUTS 2, za jej miarę przyjęto medianę zmian indeksu PKB *per capita* (SSN, UE28 = 100) w latach 2007–2011. Konwergencja poziomów regionów występuje, jeśli mediana ta jest ujemna w regionach lepiej rozwiniętych, natomiast w pozostałych regionach – dodatnia. Konwergencja sigma dotyczy wyrównywania się poziomów rozwoju regionów w danym państwie członkowskim. Jej miarę stanowi współczynnik dyspersji PKB *per capita* w regionach NUTS 2.

Mediana zmian poziomu PKB *per capita* w poszczególnych grupach regionów wskazuje ogólnie na występowanie procesów wyrównywania się poziomów rozwoju regionów w Unii Europejskiej. Jej wartość jest największa w regionach słabiej rozwiniętych, natomiast najmniejsza – w regionach lepiej rozwiniętych. Największy postęp w zmniejszaniu dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów UE wystąpił w Polsce, na Litwie i Słowacji. Procesy konwergencji regionalnej wystąpiły też w innych słabiej rozwiniętych krajach. Natomiast w słabiej rozwiniętych regionach Włoch, Hiszpanii, Słowenii, Portugalii i Grecji objawiły się procesy dywergencji regionalnej. Ponadto takie same procesy zaszły w większości regionów pośrednich.

³ R. Barro, X. Sala-i-Martin, *Convergence*, „Journal of Political Economy” 1992, t. 100, s. 223–251; X. Sala-i-Martin, *Regional Cohesion: Evidence and the Theories of Regional Growth and Convergence*, „European Economic Review” 1996, t. 40, s. 1325–1352; N. Mankiw, D. Romer, D. Weil, *A Contribution to the Empirics of Economic Growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1992, t. 107, s. 407–431.

W latach 2007–2011 zwiększyły się różnice w poziomach PKB *per capita* w większości państw członkowskich, w tym w krajach słabiej rozwiniętych. Konwergencji beta w tych krajach nie towarzyszyła więc konwergencja sigma. Stan konwergencji sigma w poszczególnych państwach członkowskich jest silnie zróżnicowany. Ogólnie dyspersje w poziomach PKB *per capita* w regionach są najmniejsze w krajach lepiej rozwiniętych, natomiast największe – w krajach słabiej rozwiniętych, zwłaszcza w Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech.

3. Zmiany w spójności społecznej UE w latach 2006–2012

Poziom spójności społecznej określono za pomocą odsetka ludności zagrożonej ubóstwem lub wyłączeniem społecznym. Wartości tego wskaźnika dla państw członkowskich zostały następnie pogrupowane według pięciu klas, określających poziom spójności społecznej. Klasa 1 odpowiada poziomowi najwyższemu; klasa 2 – relatywnie wysokiemu; klasa 3 – średniemu w UE, klasa 4 – relatywnie niskiemu; klasa 5 – najniższemu. Przedziały między poszczególnymi klasami są równe, z wyjątkiem ostatniej klasy, obejmującej wskaźniki krańcowo wysokie. Odstęp między przedziałami odpowiada różnicy między średnią unijną a wskaźnikiem minimalnym w latach 2006–2012, podzielonej przez 2,5. Wyniki przeprowadzonych badań zostały przedstawione w tabeli 4.

Tabela 4. Spójność społeczna w UE w 2006 i 2012 roku

Wyszczególnienie	Odsetek ludności zagrożonej ubóstwem lub wyłączeniem społecznym		Poziom spójności społecznej		Ranking państw członkowskich	
	2006	2012	2006	2012	2006	2012
1	2	3	4	5	6	7
UE28	25,3	24,8	3	3	:	:
<i>Kraje lepiej rozwinięte</i>						
Luksemburg	16,5	18,4	1	1	3	5
Austria	17,8	18,5	1	1	7	6
Niderlandy	16,0	15,0	1	1	1	1
Szwecja	16,3	15,6	1	1	2	3
Irlandia	23,3	30,0	3	5	14	21
Dania	16,7	19,0	1	2	4	7
Niemcy	20,2	19,6	1	2	11	9
Belgia	21,5	21,6	2	2	12	12
Finlandia	17,1	17,2	1	1	5	4
Francja	18,9	19,1	2	2	9	8

1	2	3	4	5	6	7
Zjednoczone Królestwo	23,7	24,1	3	3	15	15
Włochy	25,9	29,9	3	5	18	20
Hiszpania	24,0	28,2	3	4	16	19
<i>średnia</i>	<i>21,1</i>	<i>22,8</i>	:	:	:	:
σ	3,5	5,1	:	:	:	:
<i>Kraje pośrednie</i>						
Malta	19,5	23,1	2	3	10	13
Cypr	25,4	27,1	3	4	17	18
Słowenia	17,1	19,6	1	2	5	9
Czechy	18,0	15,4	1	1	8	2
Słowacja	26,7	20,5	4	2	20	17
Portugalia	26,1	25,3	3	3	19	16
Grecja	29,3	34,6	4	5	21	25
<i>średnia</i>	<i>24,2</i>	<i>24,4</i>	:	:	:	:
σ	4,6	5,8	:	:	:	:
<i>Kraje słabiej rozwinięte</i>						
Litwa	35,9	32,5	5	5	23	24
Estonia	22,0	23,4	2	3	13	14
Polska	39,5	26,7	5	4	24	17
Węgry	31,4	32,4	5	5	22	23
Łotwa	42,2	36,2	5	5	25	26
Chorwacja	:	32,3	:	5	:	22
Rumunia	45,9	41,7	5	5	26	27
Bułgaria	61,3	48,3	5	5	27	28
<i>średnia</i>	<i>41,6</i>	<i>33,8</i>	:	:	:	:
σ	11,5	7,4	:	:	:	:
<i>Kraje UE</i>						
σ	10,7	8,4	:	:	:	:

Legenda: σ – odchylenie standardowe. Komórki cieniowane kolorem ciemnoszarym – poprawa spójności społecznej w stosunku do 2006 roku. Średnie są średnimi ważonymi, których wagami są udziały ludności danego kraju w liczbie ludności odpowiedniej grupy krajów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&inuit=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50 (19.09.2014);

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&inuit=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114> (19.09.2014);

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00001> (19.09.2014).

Z analizy tego wskaźnika wynikają następujące wnioski:

Po pierwsze, poziom spójności społecznej jest najwyższy w krajach najlepiej rozwiniętych, natomiast najniższy – w krajach słabiej rozwiniętych. Te ostatnie są jednocześnie najbardziej zróżnicowane pod względem zagrożenia ubóstwem lub wyłączeniem społecznym, najmniej zaś – kraje lepiej rozwinięte. Spójność społeczna jest więc w znacznym stopniu uwarunkowana czynnikami ekonomicznymi, zwłaszcza poziomem rozwoju gospodarczego.

Po drugie, wśród krajów charakteryzujących się najwyższym poziomem spójności społecznej są dwa kraje pośrednie: Republika Czeska i Słowenia. Natomiast w czterech krajach lepiej rozwiniętych, tj. w Irlandii, Zjednoczonym Królestwie, Hiszpanii i we Włoszech, poziom spójności społecznej kształtuje się w granicach od poziomu średniego do najniższego. W odniesieniu do tych dwóch grup krajów PKB *per capita* nie jest zatem główną determinantą spójności społecznej.

Po trzecie, w okresie braku wzrostu gospodarczego w UE i spadku ogólnego poziomu aktywności gospodarczej w większości państw członkowskich poprawa spójności społecznej nastąpiła w jedenastu krajach, w tym w pięciu krajach słabiej rozwiniętych – na Litwie i Łotwie oraz w Polsce, Rumunii i Bułgarii, a także w trzech krajach pośrednich – w Republice Czeskiej, Słowenii i na Słowacji. Zmniejszenie się zagrożeń ubóstwem lub wyłączeniem społecznym w tych krajach oraz zwiększenie tych zagrożeń w większości krajów lepiej rozwiniętych spowodowało, że nastąpiła poprawa spójności społecznej w Unii Europejskiej.

4. Współzależność spójności gospodarczej i społecznej

Podstawę ekonomiczną spójności społecznej stanowi poziom rozwoju gospodarczego, którego najważniejszym wyznacznikiem jest PKB *per capita*, będący jednocześnie miarą spójności gospodarczej. Na spójność społeczną wpływają także inne czynniki, w tym systemy społeczne, ale przedmiot badań odnosi się wyłącznie do współzależności spójności gospodarczej i społecznej. Zastosowaną metodą badań jest analiza korelacji. Jej przedmiot stanowi zarówno współzależność poziomów spójności gospodarczej i spójności społecznej, jak i współzależność ich zmian. Miarę spójności gospodarczej wyznacza indeks PKB *per capita* (SSN, UE28 = 100), natomiast miarę spójności społecznej – wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wyłączeniem społecznym. Wyniki badań dotyczących tej współzależności zostały przedstawione w tabeli 5.

Tabela 5. Współczynniki korelacji PKB *per capita* i wskaźników spójności społecznej

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	średnia
Korelacja wskaźników poziomów PKB <i>per capita</i> i spójności społecznej							
Zagrożenie ubóstwem i wyłączeniem społecznym	-0,58	-0,62	-0,56	-0,44	-0,66	-0,56	-0,59
Korelacja zmian PKB <i>per capita</i> i wskaźników spójności społecznej							
Zagrożenie ubóstwem i wyłączeniem społecznym	-0,56	-0,44	-0,48	-0,05	-0,10	-0,22	-0,32

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=name_aux_gph&lang=en (19.09.2014);

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&inuit=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50 (19.09.2014);

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114> (19.09.2014).

Z przeprowadzonych badań wynika, że ujemna korelacja istnieje zarówno między poziomem PKB *per capita* a zagrożeniem ubóstwem lub wyłączeniem społecznym, jak i między wzrostem gospodarczym a zmianami tych zagrożeń. Oba rodzaje tej spójności są współzależne, przy czym współzależność poziomów PKB *per capita* i zagrożeń ubóstwem lub wyłączeniem społecznym jest silniejsza niż współzależność wzrostu gospodarczego i zmian tych zagrożeń. Współzależność ta nie jest jednak ścisła. Na spójność społeczną wpływają także inne czynniki.

Podsumowanie

Spójność gospodarcza i społeczna Unii Europejskiej w latach 2007–2013, pomimo ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego i finansowego, poprawiła się. Zmiany te były wynikiem konwergencji realnej w krajach słabiej rozwiniętych. Ich PKB *per capita*, według standardu siły nabywczej, zwiększył się w stosunku do średniej unijnej. Procesy takie nie zaszły jednak w krajach i regionach pośrednich.

Pomimo braku wzrostu gospodarczego, zmniejszyły się zagrożenia ubóstwem lub wyłączeniem społecznym w Unii Europejskiej. Skutki kryzysu gospodarczego dla spójności społecznej w poszczególnych państwach członkowskich były jednak zróżnicowane. Zagrożenie ubóstwem lub wyłączeniem społecznym znacznie zmalało w większości krajów słabiej rozwiniętych. W efekcie zmniejszyły się różnice w poziomach spójności społecznej między państwami

członkowskimi, zwłaszcza między krajami lepiej rozwiniętymi, a krajami słabiej rozwiniętymi.

Oba rodzaje spójności są współzależne, przy czym związek między ich poziomami jest silniejszy aniżeli między zmianami tych poziomów. Spójność gospodarcza stanowi ważną, ale nie jedyną, determinantę spójności społecznej; wpływają na nią także inne czynniki, w tym systemy społeczne, które w Unii Europejskiej są bardzo zróżnicowane. Ich wpływ na spójność społeczną nie stanowił jednak przedmiotu badań.

Literatura

- Barro R., Sala-i-Martin X., *Convergence*, „Journal of Political Economy” 1992, t. 100.
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=demo_r_d2jan&lang=en.
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=name_aux_gph&lang=en.
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=name_r_e0digdp&lang=en.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab/table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_50.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tgs00006>.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>.
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tps00001>.
Mankiw N., Romer D., Weil D., *A Contribution to the Empirics of Economic Growth*, „Quarterly Journal of Economics” 1992, t. 107.
Sala-i-Martin X., *Regional Cohesion: Evidence and the Theories of Regional Growth and Convergence*, „European Economic Review” 1996, t. 40.
Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dziennik Urzędowy UE C 326 z 20.10.2012.

ECONOMIC AND SOCIAL COHESION IN THE EUROPEAN UNION IN 2007–2013**Abstract**

The purpose of this paper is to present the changes in the economic and social cohesion in the years 2007–2013 against the background of its macroeconomics condition associated with economic and financial crisis, and their assessment from the point of view of cohesion policy. Indicator of economic cohesion is an index of GDP *per capita* (PPP, EU = 100), while social cohesion – people at risk of poverty or social exclusion in percentage of total population. The study used descriptive statistics, analysis of the economic dynamics and correlation analysis. The study shows that in the period of improved economic and social cohesion of the EU, while stemmed from both the processes of economic growth in less developed countries, and from the economic and financial crisis.

Keywords: convergence, economic and social cohesion, European Union

JEL Codes: E32, F15, R10, I32

Translated by Jan Borowiec